

A januári Tiszatáj

Baránszky László, Bakucz József, Oravec Imre, Balázsovics Mihály, András Sándor és Kemenes Géfin László versei nyitják a Tiszatáj januári számát — Dobos Marianna pedig Dortmundban élő költőnkkel, Bárdos B. Arthurral beszélget a folyóirat egyik bevezető anyagaként. Koldsvári Grandpierre Emil Szépen gondolj rám címmel regényrészletet publikál, Marno János pedig „Kölcsy s a magunk ürügyén” olvasói levelet tett közzé. Kölcsy Ferencnek nemrégiben megjelent válogatott tanulmánykötete apropóján. Somlyó György *Kunsthistorisches* című esszéje, Tandori Dezső Somlyó György költészetéről, Zsoldos Sándor pedig a költő esszéiről szóló írásai van jelen ebben a lap-

számban. Vasadi Péter A vén cigány poklában, Beney Zsuzsa pedig Az Esmélet lírája címmel publikált esszét. Az Örökség rovatban Sötér István, a Művészet rovatban Banner Zoltán írása olvasható, a Tiszatáj-galériában Szávay István Stekovic János fotóiról ír, Bagaméry László pedig Michel Gyarmathival történet párizsi találkozásáról számol be. A Kritika rovatban többek között Kristó Gyula és Szakály Sándor könyveiről jelent meg recenzió. A nemrégiben elhunyt Mocsár Gáborról szép nekrológban Majoros Tibor búcsúzik. A Tiszatáj januári számát Schéner Mihály rajza, valamint Stekovic János fotói illusztrálják.

Straub F. Brunó kitüntetése

Az Elnöki Tanács Straub F. Brunó kétszeres Kossuth-díjas akadémikusnak, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa elnökének a tudományos életben folytatott nagy jelentőségű munkássága, valamint a szocialista nemzeti egység fejlesztése érdekében kifejtett kimagasló közéleti tevékenysége elismeréseként, 75. születésnapja alkalmából a Magyar Népköztársaság rubinokkal ékesített Zászló-rendje kitüntetését adományozta.

A kitüntetést Sarlós István, az Elnöki Tanács helyettes elnöke adta át. Az eseményen jelen volt Grósz Károly, a Magyar Szocialista Munkáspárt főtitkára.

Súgólyuk * Súgólyuk * Súgólyuk

A színházi nagyüzemben mindhárom tagozat szinte egyszerre érkezik az évad különleges jelentőségű eseményeire: Ruszt József irányításával a prózai társulat a magyarul nemrég kiadott Ribakov-regény, Az Arbat gyermekei színi változatát mutatja be ma este, elsőként a hazai színházak közül. A balettagyúttas a kamaraművek után először vállalkozik klasszikusnak számító, estét betöltő, önálló mű előadására; a próbák utolsó szakaszához érkeztek, a Diótörő — Reint-haller Éva tervezésében és rendezésében — január 13-án kerül a közönség elé. Úgyanezen a napon operaelőadás is lesz — Rosenheimben. Azaz: megkezdődik az operatársulat nyugat-európai turnéja.

Az előkészületekről a főzeneigazgatóval, Oberfrank Gézával váltottunk szót. Elmondta, hogy a konkrét felkészülés abban a pillanatban megkezdődött, ahogy a Hoffmann öszi bemutatója utáni széria lefutott, hiszen az ithoni, magyar nyelvű előadást „át kellett tenni” németre. Elképzelhetni, nem csekély feladatot jelentett a művészeknek és minden közreműködőnek ez a nyelvi váltás... Ráadásul minőségi igények álltak elő, hiszen a turné történetében először fordul elő, hogy olyan művet visz a szegedi társulat, amelynek eredeti nyelve megegyezik a leendő közönség anyanyelvével. Ezért is: aprólékos műhelymunkával készültek (a társulatot utaztató-menedzselő Landgraf ügynökség rendelkezésükre bocsátott egy német nyelvtanárt is) a január 13-án kezdődő és február 3-án záruló külföldi előadás-sorozatra. Összesen 141-en utaznak. A turné során 21 nap alatt 24 előadást tartanak az NSZK-ban, Svájcban, Luxemburgban és Ausztriában. Vagyis, három olyan napjuk is lesz, amikor két előadást kell a programba iktatni. A rendkívüli megterhelés — a mindennapos előadások között legtöbbször utazni is kell! — csakis úgy lehet bírni, nya”:

ha a főbb szerepekre több művész is rendelkezésre áll. Az új szereplőkkel a szegedi közönség még megismerkedhet, ugyanis a január 6-i, ma esti német nyelvű előadás után, amelyben az eredeti gárda énekel, holnap és holnapután fellépnek az újonnan beállók is: Matkócsik Éva, aki a társulat új tagja és Giuletával együtt utazik be Szegeden; Korcsmáros Péter (Hoffmann) és Csonka Zsuzsa (Olympia, Antónia), az operaház művészei; valamint a fiatal, tavaly végzett Németh Judit, aki Szonda Évát váltja Miklós szerepében.

A készülődés izgalmát és a befektetett roppant munkát érzékelve azt is megkérdeztük Oberfrank Gézával: mi a tétje ennek a turnénak? és vajon, nem aránytalanul sok energiát emészt? Azt válaszolta, hogy a tét: a következő meghívás. Az előadások minősége kint egyszerűen mérődik: ha nem tetszett, nem hívják vissza az együttest. Természetesen aránytalan az energiabefektetés — folytatta a főzeneigazgató. De a színház, az együttes a mai viszonyok között kénytelen vállalni a pluszmunkát. Ha nincs turné, nincs turnébevétele; ami nem valami nagy összeg, ám szükség van rá. A művészek tulajdonképpen fizeteskiegészítést kapnak — valutában. A fizetékiegészítés pedig kell, mert a fizetés kevés. Mindemellett gondoljunk a pluszmunkáért kapható plusz elismerésre is, a reménybeli sikerre, amit külföldön elérni egyre nehezebb, és egyre kevesebbeknek adatik.

A saját tervezésű mozgásával és gyönyörű hangjával feltűnést keltett Olympia-Iván Ildikó neve után immár ott a két betű a színpadon: m. v. Éppen megérkezett a német nyelvű próbákra; megkérdeztem: talán van már egy szerencsés másik együttes, amelynek tagja? Nos, igen. A Hoffmann-bemutató előtt megnyert Geszty Szilvia énekvérseny egyik „hozomány”: szerződés a bonni

operába. A koloratúrszoprány-verseny győztese azóta Geszty újabb egy hónapos kurzusán tanult, és nem tétlenkedett az impresszárióhad sem. Több nyugat-német operaszínházból kapott szerződésajánlat közül Iván Ildikó a bonni választotta, ahol a következő szezonban a többi között a De-nevér Adéllát, a Varázsvola Papagenáját éneklí, és a világ jelenleg legnagyobbjával, Edita Gruberovával váltva: Gildát.

A színház volt irodalmi vezetője, Górgy Gábor: nyugdíjas. A teátrumtól ünnepélyesen búcsúztatták december 30-án: Makó Lajos-díjat kapott és a Szegedért plakettet, a városért és színházért végzett munkájának elismeréseként. Mint író — természetesen nem vonult nyugdíjba, ha lehet ezt mondani, ellenkezőleg, hiszen új regényt ír éppen, amely a tavaly megjelent Vadászszőnyeg történetének folytatása. (Csak emlékeztetőül: Górgy — Sándor János rendezővel — akkor jött Szegedre, amikor a prózai társulat éppen az egyik mélypontján leledzett: 1982-ben, Ruszt József Zalaegerszegre távozása után).

Végül hírek a balettagyúttas háza tájáról: Imre Zoltán koreográfust, aki művészeti tanácsadóként dolgozott eddig, december 1-jétől az együttes művészeti vezetőjévé nevezték ki. Nyilvánvalóan nem ettől, de ugyancsak „kapós” mostanában: az Operettszínházban dolgozik, ahol az ő koreográfiájával mutatják be az Ének az esőben című produkciót, a Vígszínházban pedig Spiró György új musicaljének koreográfiáját tervezi.

A balettagyúttas meghívást kapott az assisi nemzetközi fesztiválra. Most tárgyalnak egy március végén esedékes kairói vendégszerepléséről is. Két táncos, Éliás Zsuzsa és Pápai György áprilisban két hétre Észak-Koreába utazik, ahol egy barátságfesztiválon vesznek részt.

S. E.

Csongrád megye is segít

Vöröskereszt a bajbajutottakért

Nemrég levelet kapott szerkesztőségünk. Feladója a szegedi vasutasok szakszervezeti bizottsága. A levélhez mellékelte felhívásból azt tudhattuk meg, hogy a kiskundorozsmai állomás szakszervezeti tagjai azt javasolják tagtársaiknak, hogy az Örményszágban bekövetkezett, eddig szinte egyedülálló tragédia szerencsétlenül járt károsultjainak megsegítésére adakozzanak és ajánljanak fel különböző eszközöket. A kezdeményezés elindító — mintegy ötvenen — első lépéséül már 3 ezer forintot át is utaltak az MNB 325—90 171—8147. sz. számlára. Ezután kerestük meg Pádár Lászlónét, a Csongrád Megyei Vöröskereszt vezetőjét, hogy tájékoztassa lapunkat, Csongrád megye hogyan veszi ki részét a nemzetközi, illetve a hazai segélynyújtási akcióból.

Manapság igencsak megsaporodott a vöröskeresztes munkája. A különböző értékű segélybélyegeket értékesítése, a rendszeres véradás szervezése mellett a közelmúltban a világban

történt események megmozgatták a segíteni szándékozókat. Az Örményszágban bekövetkezett tragédia első rádióban elhangzott híradása után már néhány óra múlva telefonon és személyesen keresték meg a vöröskeresztes-szervezeteket. Tudakolták, miként nyújthatnak segítséget a károsultaknak. Vállalatok, szocialista brigádok, alapszervezetek tettek felajánlásokat, a lakosság pedig elsősorban ruhacsomagokat, a vállalatok pénzt és takarópontyát. Természetesen a véradás is megkezdődött, de a Nemzetközi Vöröskeresztes Liga jelezte, már nincs szükség több vére, illetve vérkészítményre. Annál inkább pénzre, hisz abból tudnak vásárolni az éppen adott pillanatban szükséges gyógy-szerekből és élelmiszerekből, nem beszélve arról: az újjáépítés is milliárdokba kerül. A befizetett pénzeszegekről számadatok nincsenek, hisz a csekk számlákról a pénz közvetlenül a Vöröskereszt központjába érkezik meg. Érdekessége az önként kezdeményezett ak-

cióknak, hogy sokan örmény gyerekek üdültetését, örökbefogadását vállalták volna. Erre azonban — érthető okokból — az örmények nem tartanak igényt.

Természetesen szóba került az is, mi a helyzet a megyénkben tartózkodó, Romániából érkezett menekültekkel, hogyan és miként segíti őket a Vöröskereszt. Minden jelentkezőt fogadnak, és amennyiben ideiglenes itt-tartózkodási engedéllyel rendelkeznek, azonnal rendkívüli egyszeri pénzesegélyt kapnak az arra rászorulóknak, 500 forinttól 1500 forintig, igényjogszerűségi szempont nélkül. Van, akinek ruhát, használati tárgyakat, vagy bútorot adnak. Segítenek az elhelyezkedésben és abban is, hogy fődél legyen a fejük felett. A pénzáradéknyakból közel 300 ezer forint gyűlt össze ez idáig az e célra nyitott számlán. A támogatók között szerepel az ügyvédi kamara, a József Attila Tudományegyetem, a Szörme Ktsz, a Medikémia, a tanárképző főiskola is. Egy szegedi férfi tavaly április óta rendszeresen havonta 2 és 4 ezer forint közötti összeget ajánl fel. Eddig 35 családgyejesítési kérelmet nyújtottak be a menekültek, ezeket mind továbbította a megyei Vöröskereszt, várva a kedvező választ — egyelőre hiába. Cz. J.

Pályázat katonai főiskolára

A Honvédelmi Minisztérium azoknak a fiúknak a jelentkezését várja, akik tehetséget éreznek a katonatiszti pályára iránt, s élethivatásul választják a haza fegyveres szolgálatát.

A pályázók felvételüket kérhetik: a szentendrei Kossuth Lajos Katonai Főiskolára, a budapesti Zalka Máté Katonai Műszaki Főiskolára és a szolnoki Kilián György Repülő Műszaki Főiskolára. A főiskolákon 25 fegyvernem — katonai, illetve határőrszak — a legelsőparancsnokait, műszaki és gazdálkodó szaktisztjeit képezik. Az érdeklődők a választható szakorról a Felsőoktatási felvételi tájékoztatóból, illetve az iskolákba eljuttatott pályázati felhívásokból tájékozódhatnak.

A hazai oktatási intézmények mellett jelentkezni lehet a szocialista országok felsőfokú katonai tanintézetébe is, ahol különleges szakokon magas színvonalú szakképzésben részesülnek a hallgatók, és a hazaival egyenértékű, honosítható egyetemi diplomát kaphatnak.

A tanulmányi idő: a hazai főiskolákon három év, külföldön — nyelvi előkészítéssel együtt — 4—6 év. A tanév 1989. szeptember 1-jén kezdődik. A főiskolai hallgatók teljes és ingyenes ellátásban és számos kedvezményben részesülnek;

hallgatói illetményt, valamint tanulmányi eredményeiktől függően tanulmányi pótlékot kapnak. A második évet eredményesen befejezők zászlós — a kiválóak törzsszászlós — rendfokozattal hivatásos állományba kerülnek, és annak megfelelő illetményt kapnak. A harmadik tanév végén sikeres államvizsga és tisztviselés után hadnagyi — a kiválóan végzetek főhadnagyi — rendfokozatban kezdik meg hivatásos tiszti szolgálatukat.

A jelentkezés feltételei: magyar állampolgárság; feddhetetlen előélet; erkölcsi-politikai megbízhatóság; egészségi alkalmasság; középiskolai érettségi; 23 évnél nem magasabb életkor. A pályázók egyidejűleg más felsőoktatási intézményekbe is jelentkezhetnek.

A pályázók — külön értesítés szerint — egészségi alkalmassági vizsgálaton vesznek részt, majd a választott szaknak megfelelő katonai főiskolán — a külföldre jelentkezők a Kari-kás Frigyes Katonai Kollégiumban — felvételi vizsgát tesznek. Az érettségi bizonyítványt, illetve egyéb végzettséget igazoló okmányokat be kell mutatniuk.

A jelentkezési okmányokat 1989. március 1-jéig kell megküldeni az illetékes megyei hadkiegészítési és területvédelmi parancsnokságra.

Önsegélyező hajósegylet

Szeged vízi élete akkor nem ilyen szerény volt, mint később, vagy napjainkban. Száz évvel korábban a város városágos központja volt a folyami hajózásnak. Egész hajós társadalom élt itt, és többnyire a Felsővárosban laktak.

Az egylet első elnökei: Gedó Márton, Boros István, jegyzői: Márton György, Tombác Márton, pénztáros Deák István, és ellenőre Tombác Mihály választott tisztségviselők. A tagok száma kezdetben 114-et, a választmányé 20-at tett ki. Mindkét tagság a későbbiekben duzzadt. Taglétszámuk a tízes években közelítette a 3000-et, és a választmányé is felszökött 77-re. A tagok beírásáért díjként 4 koronát, és évi tagdíjként 60 fillért fizettek. Ehhez járult minden elhalt tag után fizetett 40 fillér.

Első közgyűlésük (1889. febr. 10.) választmányi tagságát azért írjuk ide, mert mindegyik neves hajós ember volt: Doktor József, Jungen Károly, Tóth Ferenc, Dudás Antal, Tombác Ferenc, Fogas György, Kovács Antal, Horváth Ferenc, Török Sándor, Kiss István, Zsótér Antal, Haris János,

En még ismertem olyan embereket, akiket egy-egy elesett állapotukban valamely önsegélyező egylet segített. A munkanélküliség, a családtagok elvesztésekor ezek az egyletek nagyon is együttérzettek tagjaikkal, illetve hozzátartozóikkal, hogy valamelyest is enyhítsék gondjaikat.

Nemrégiben múlt 100 esztendeje, hogy a Szegedi Önsegélyező Hajósegylet 1888. végén a Felsővárosban megalapították, majd működésüket 1889. január 3-án kezdték meg. Alapját az a hajóstársaság képezte, amelyet a forradalmi hevület 1848-ban hívott életre. Neves vezetőik voltak a későbbiekben: Széll Menyhért és Deák István. Ez utóbbi kezdeményezésére jött létre az egylet.

Lakatos Ferenc, Vinkovits Károly, Novák Mihály, Kopasz András, Szabó Ferenc, Szabó Mihály, Terhes János, Berta András, Benkó József, Tombác József, Barna Mátyás, Privinczki János és Dékány Pál.

A régi, a hajós társaságból rájuk maradt zászlót 1890-ben díszes díszítésű iparművészeti alkotással cserélték fel, és a zászlóanyai tisztre Boros Istváné, Doktor Annát kérték fel. A két koszorúslány Gedó Mariska és Zsótér Ilonka volt.

Az egyletet Zsótér Andor (1824—1906), talán a legnagyobb hajósgazda és kereskedőcsalád legjelesebb

tagja busásan patronálta, és 1892-ben 4000 koronás alapítványt tett, amelynek kamataiból minden évben az egylet három hajóst, két halaszt és egy vízimolnárt segélyezett.

Önálló székházzal 1894-től rendelkeztek, amikor megvásárolták a Maros u. 15. szám alatti épületet, majd később a felső Tisza-parti Rempon-házát is. Társasági életük színesítésére és bevételeik növelésére minden évben téli bálát (rendszerint a Tisza Szállóban), és a kilencvenes évektől nyári táncmulásigot a neves felsővárosi Gedó-kertben tartották. (Ez a szórakozóhely a mai Gedó iskola he-

Szakmai és erkölcsi erő

lyén állt, és Gedó Márton (?—1896) alapította, de még a Maros utcában.) A mulatókertet ő vásárolta meg az akkori tulajdonostól, a szintén hajós Csuri Jánostól. Ezt a nyári szórakozóhelyet az alapító halála után veje, Kopasz Ferenc halász üzemeltette, a húszas évek végéig, amikor a városrendezés útjába került.

Az egylet érdemes vezetői és tagjai voltak a századforduló körüli időkben: Schultéty Kálmán, Tombác Márton, Lippai Ferenc, Privinczki János, Szabó Ferenc, Tombác Ferenc, Didó József, Scultéty Sándor és Scultéty Gyula, valamint mások.

Az egymással is törődni tudó egyleti tagok önsegélyező tevékenysége példamutatónak és modellértékűnek bizonyulhatna napjainkban is. Ezentúl bevételeikből mindig juttattak közadományokra is, Szeged szobrainak (Szőregi csata emlékmű, Kossuth-, Széchenyi-szobor stb.) felállítására. Működésük során hatalmas szakmai és erkölcsi erőt kovácsoltak emberbaráti alapon.

Bátyai Jenő